

Sygn. akt III AUa 615/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 października 2012 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G.

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Grażyna Czyżak
Sędziowie:	SSA Daria Stanek SSA Iwona Krzeczowska - Lasoń (spr.)
Protokolant:	Angelika Judka

po rozpoznaniu w dniu 24 października 2012 r. w Gdańsku

sprawy M. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury pomostowej

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VIII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 16 lutego 2012 r., sygn. akt VIII U 1884/11

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 615/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 19 sierpnia 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu M. K. prawa do emerytury pomostowej.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył ubezpieczony M. K..

W odpowiedzi na odwołanie pozwany wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy w Gdańsku Wydział VII Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G. wyrokiem z dnia 16 lutego 2012 r. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał ubezpieczonemu M. K. prawo do emerytury pomostowej poczynając od dnia 1 września 2011 r. W pozostałym zakresie oddalił odwołanie.

Sąd Okręgowy orzekał na podstawie następujących ustaleń faktycznych i rozważań prawnych.

M. K., urodzony (...), w dniu 3 sierpnia 2011 r. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniosek o przyznanie prawa do emerytury pomostowej.

Pozwany organ rentowy, na podstawie przedłożonej dokumentacji uznał, że ubezpieczony udowodnił wymagany okres składkowy i nieskładkowy, tj. ponad 25 lat stażu pracy, w tym 14 lat, 11 miesięcy i 26 dni pracy w warunkach szczególnych. Nie uznał okresów zatrudnienia ubezpieczonego za pośrednictwem (...) Sp. z o.o. od dnia 9 maja 1990 r. do dnia 9 sierpnia 1990 r., od dnia 20 listopada 1990 r. do dnia 15 czerwca 1991 r., od dnia 23 grudnia 1991 r. do dnia 30 maja 1992 r., od dnia 7 grudnia 1992 r. do dnia 12 lutego 1993 r., od dnia 11 marca 1993 r. do dnia 29 września 1993 r., od dnia 17 listopada 1993 r. do dnia 16 czerwca 1994 r. oraz od dnia 9 września 1994 r. do dnia 4 maja 1995 r. za okresy pracy w szczególnych warunkach.

Ubezpieczony w dniu złożenia wniosku o emeryturę pomostową nie pozostawał w stosunku pracy.

Zaskarżoną decyzją z dnia 19 sierpnia 2011 r. pozwany organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej z uwagi na nieudokumentowanie 15 lat pracy w szczególnych warunkach na dzień 1 stycznia 2009 r. oraz z uwagi na niewykazanie stażu 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

Ubezpieczony w okresach od dnia 9 maja 1990 r. do dnia 9 sierpnia 1990 r., w charakterze drugiego mechanika, a od dnia 20 listopada 1990 r. do dnia 15 czerwca 1991 r., od dnia 23 grudnia 1991 r. do dnia 30 maja 1992 r., od dnia 7 grudnia 1992 r. do dnia 12 lutego 1993 r., od dnia 11 marca 1993 r. do dnia 29 września 1993 r., od dnia 17 listopada 1993 r. do dnia 16 czerwca 1994 r. oraz od dnia 9 września 1994 r. do dnia 4 maja 1995 r. w charakterze starszego mechanika, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wykonywał prace na statkach morskich w żegludze międzynarodowej, u armatora zagranicznego, w ramach umów zawartych za pośrednictwem (...) Sp. z o.o.

Z tytułu tego zatrudnienia, w wyżej wymienionych okresach, (...) Sp. z o.o., jako jednostka kierująca obywateli polskich do pracy za granicą, uiszczala składki na ubezpieczenia społeczne.

W toku postępowania odwoławczego ustalono, że ubezpieczony udowodnił dodatkowo opłacenie składki za okres od 1 sierpnia 2011 r. do dnia 31 sierpnia 2011 r. i w związku z tym legitymuje się okresem składkowym i nieskładkowym w wymiarze 25 lat i 8 dni.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że zgodnie z przepisem art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 237, poz. 1656) prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;

5) przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;

6) po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;

7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

W myśl zaś przepisu art. 49 tej ustawy, prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która:

1) po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;

2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;

3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Stosownie do treści przepisu art. 51 ww. ustawy, płatnik składek jest zobowiązany do wystawiania zaświadczeń o okresach pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3, za okresy przypadające przed dniem 1 stycznia 2009 r. Przepis art. 12 stosuje się odpowiednio. W myśl art. 12 tej ustawy, przy ustalaniu okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, o których mowa w art. 4-11, nie uwzględnia się okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał wynagrodzenie lub świadczenie z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

Zgodnie z przepisem art. 3 ust. 1 ww. ustawy, prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku; wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy.

W punkcie 23 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych - wykaz prac w szczególnych warunkach - wymienione zostały prace na statkach żeglugi morskiej.

Sąd zwrócił uwagę, że bezspornym jest, że ubezpieczony ukończył 60 lat, udokumentował okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze powyżej 25 lat oraz nie pozostaje w stosunku pracy. Spornym pozostawało ustalenie, czy w dniu wejścia w życie ustawy o emeryturach pomostowych, tj. w dniu 1 stycznia 2009 r., ubezpieczony miał wymagany okres pracy w szczególnych warunkach, w rozumieniu art. 3 ust. 1 tej ustawy, w wymiarze 15 lat, wykonywanej przed dniem 1 stycznia 1999 roku. Pozwany bowiem nie uznał okresów zatrudnienia ubezpieczonego, za pośrednictwem (...) Sp. z o.o. od dnia 9 maja 1990 r. do dnia 9 sierpnia 1990 r., od dnia 20 listopada 1990 r. do dnia 15 czerwca 1991 r., od dnia 23 grudnia 1991 r. do dnia 30 maja 1992 r., od dnia 7 grudnia 1992 r. do dnia 12 lutego 1993 r., od dnia 11 marca 1993 r. do dnia 29 września 1993 r., od dnia 17 listopada 1993 r. do dnia 16 czerwca 1994 r. oraz od dnia 9 września 1994 r. do dnia 4 maja 1995 r. jako pracy w warunkach szczególnych.

W ocenie Sądu Okręgowego nie ulega wątpliwości, że ubezpieczony w powyższych okresach wykonywał poza granicami kraju pracę wymienioną w punkcie 23 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych - prace

na statkach żeglugi morskiej.

Sąd nie podzielił argumentacji pozwanego, że tylko pracodawca może stwierdzić w stosownym świadectwie pracy okres zatrudnienia w szczególnych warunkach. O ile w postępowaniu przed organem rentowym zastosowanie mają przepisy kodeksu postępowania administracyjnego i reguły zawarte w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub

w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r. nr 8 poz. 43 ze zm.), określające dokumenty, które mogą stanowić podstawę do przyznania prawa do świadczenia,

to w postępowaniu przed sądem ograniczeń dowodowych nie ma. Przy niespornym okresie zatrudnienia okres pracy w szczególnych warunkach może być udowodniony w inny sposób. Stanowisko takie niejednokrotnie zajmował Sąd Najwyższy. Dowodem tym może być w świetle powyższego m.in. zaświadczenie wystawione przez pośrednika, jakim niewątpliwie była (...) Sp. z o.o. Zaświadczenie odzwierciedla w sposób nie budzący wątpliwości przebieg zatrudnienia ubezpieczonego, zajmowane przez niego stanowiska. Wiarygodności tegoż zaświadczenia – jak podkreślił Sąd Okręgowy - pozwany organ rentowy

nie podważył, co więcej, na jego podstawie okresy wymienione w zaświadczeniu uwzględnił w ogólnym stażu pracy jako składkowe.

Nadto, Sąd zauważył, że z cytowanego powyżej przepisu art. 51 ustawy o emeryturach pomostowych wynika, że płatnik składek jest zobowiązany

do wystawienia zaświadczenia o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach (szczególnym charakterze). Płatnikiem składek w spornych okresach była niewątpliwie (...) Sp. z o.o.

Sąd Okręgowy wskazał, że ustawa o emeryturach pomostowych nie zawiera przepisu wyłączonego możliwości nabycia prawa do emerytury pomostowej z tytułu wykonywania pracy za granicą. Przepisy ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r.

o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zm.) ani wydane na jej podstawie przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) także

nie wyłączały możliwości nabycia prawa do emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach (bądź szczególnym charakterze) z tytułu zatrudnienia (wykonywania pracy) za granicą. Istotnym jest jedynie, jak podkreślił Sąd Okręgowy, by praca ta była wykonywana stale, w pełnym wymiarze czasu pracy, obowiązującym na danym stanowisku i przez okres wskazany w powołanym rozporządzeniu.

Również ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach

z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) nie zawiera wymogu wykonywania prac jedynie na terenie kraju. Ustawa ta uzależnia nabycie prawa do świadczeń w niej przewidzianych od wykazania odpowiedniego okresu składkowego i nieskładkowego.

W myśl przepisu art. 6 ust. 1 tej ustawy, stosowanego z mocy przepisu art. 28 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych (art. 117 ust. 1 ustawy o emeryturach

i rentach z FUS), okresami składkowymi są okresy ubezpieczenia. W myśl zaś ust. 2 art. 6 ustawy, stosowanego również z mocy przepisu art. 28 ust. 1 ustawy

o emeryturach pomostowych (art. 117 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS), za okresy składkowe uważa się również przypadające przed 15 listopada 1991 r. okresy opłacania składek na ubezpieczenie społeczne (bądź okresy, za które

nie było obowiązku opłacania składek) na obszarze Państwa Polskiego w wymiarze nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy. Przepis pkt d ust. 2 art. 6 ustawy pozwala zaliczać do okresów składkowych również okresy zatrudnienia obywateli polskich poza granicami kraju u innych pracodawców zagranicznych pod warunkiem opłacania składek na ubezpieczenie społeczne w Polsce.

Sąd Okręgowy zauważył, że okolicznością niekwestionowaną

przez pozwanego było opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne w okresach wykonywania przez ubezpieczonego pracy poza granicami kraju - okresy te uwzględnione zostały bowiem w ogólnym stażu pracy jako składkowe. Nie jest w związku z tym zrozumiałe stanowisko pozwanego odmawiające uznania tych okresów jako wykonywanych w szczególnych warunkach. Organ rentowy, odmawiając zaliczenia okresów zatrudnienia ubezpieczonego u armatora zagranicznego do okresów pracy w szczególnych warunkach, w toku postępowania przed Sądem nie zweryfikował swego stanowiska poprzez wyłączenie ich z ogólnego stażu pracy - okresu składkowego.

W myśl § 6 ust. 2 uchwały Rady Ministrów nr 123 z 3 września 1984 r. sprawie zasad podejmowania pracy przez obywateli polskich u pracodawców za granicą u pracodawców zagranicznych (M. P. Nr 23, poz. 157 ze zm.) - w brzmieniu obowiązującym od 28 listopada 1985 r. - jednostka kierująca obywatela polskiego do pracy za granicą u pracodawcy zagranicznego obowiązana była przekazywać na konto Zakładu Ubezpieczeń Społecznych miesięcznie kwotę w złotych odpowiadającą 28% średniej płacy z roku poprzedniego w gospodarce uspołecznionej, bez uwzględnienia plac w przemyśle wydobywczym, celem refundacji kosztów świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Unormowanie to koreluje z regulacją wyrażoną w obowiązującym od 1 stycznia 1985 r. zarządzeniu Ministra Finansów z 27 grudnia 1984 r. w sprawie zasad ustalania wysokości i trybu przekazywania przez osobę kierowaną do pracy za granicą wpłat w walucie obcej na rzecz jednostki kierującej oraz sposobu wykorzystania tych wpłat (M. P. Nr 30, poz. 208 ze zm.). Przepisy tego zarządzenia, zgodnie z § 5 ust. 1, dotyczą zarówno umów zawartych po dniu wejścia w życie uchwały nr 123 Rady Ministrów, jak i umów przedłużanych po tym terminie. Stosownie do regulacji zawartej w powyższym zarządzeniu, obywatel polski kierowany do pracy za granicą u pracodawcy zagranicznego, obowiązany był dokonywać określonych w jego § 1 ust. 1 pkt 1 i 2 wpłat, których część (określona w § 3 ust. 1 zd. 2 zarządzenia) - odsprzedawana była Narodowemu Bankowi Polskiemu. Kwoty pochodzące z odsprzedaży walut obcych jednostka kierująca przeznaczała na pokrycie ponoszonych w złotych świadczeń w interesie i na rzecz obywateli polskich i ich rodzin, w tym na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu uprawnień do pomocy leczniczej w Polsce, zasiłków porodowego i pogrzebowego oraz rent i emerytur.

Sąd Okręgowy zwrócił również uwagę na treść § 6 ust. 3 cytowanej uchwały Nr 123, zgodnie z którym jednostka kierująca obowiązana była potwierdzać okresy zatrudnienia za granicą, za które dokonała wpłat na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych - właśnie dla celów ubezpieczenia społecznego.

Nadto, możliwość zatrudniania obywateli polskich za granicą u pracodawców zagranicznych przewidywały przepisy ustawy z dnia 29 grudnia 1989 r.

o zatrudnieniu (Dz. U. 1989 r. Nr 75 poz. 446 ze zm.), a następnie ustawy z dnia 16 października 1991 r. o zatrudnieniu i bezrobociu (Dz. U. 1991 r. Nr 106 poz. 457 ze zm.), które stanowiły, że tego typu zatrudnienie jest realizowane na podstawie:

- 1) umów międzynarodowych,
- 2) umów zawartych przez upoważnione jednostki kierujące z obywatelami polskimi, kierowanymi przez te jednostki do pracy za granicą u pracodawców zagranicznych,
- 3) umów zawartych przez obywateli polskich z pracodawcami zagranicznymi.

Z dniem 1 stycznia 1995 r. weszła w życie ustawa z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (t.j. Dz. U. 2003 r. Nr 58 poz. 514 ze zm.). Ustawa ta w rozdziale 6 zawierała regulacje związane z zatrudnianiem obywateli polskich za granicą u pracodawców zagranicznych oraz zatrudnianiem cudzoziemców w Polsce. Zgodnie z jej art. 46, obywatele polscy mogli podejmować pracę za granicą u pracodawców zagranicznych w trybie i na zasadach

obowiązujących w kraju zatrudnienia oraz określonych w umowach międzynarodowych. Zatrudnienie za granicą mogło nastąpić w drodze bezpośrednich uzgodnień i umów zawieranych przez obywateli polskich z pracodawcami zagranicznymi lub za pośrednictwem upoważnionych jednostek kierujących (art. 47 ust. 1). Kierowanie do zatrudnienia za granicą przez upoważnione jednostki kierujące odbywało się na podstawie umów cywilnoprawnych zawieranych przez te jednostki z obywatelami polskimi. Umowy te powinny określać między innymi pracodawcę zagranicznego, okres zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, a także rodzaj oraz warunki pracy, wynagrodzenia i przysługujące osobie kierowanej świadczenia socjalne (art. 47 ust. 2). W myśl art. 48 ust. 1 tej ustawy - o ile umowy międzynarodowe nie stanowią inaczej - udokumentowane okresy zatrudnienia obywateli polskich za granicą u pracodawców zagranicznych zaliczane są między innymi do okresów składkowych w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, o ubezpieczeniu społecznym i rodzinnym oraz o świadczeniach pieniężnych z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, pod warunkiem opłacania składek na ubezpieczenie społeczne. Przepisy te odnosiły się nie tylko do zatrudnienia u pracodawców zagranicznych na podstawie stosunku pracy, ale także do świadczenia innej pracy zarobkowej.

Zgodnie z poglądem wyrażonym w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2010 r. (II UK 328/2009, Lex Polonica nr 2444470) oraz z dnia 1 czerwca 2010 r. (II UK 5/2010, Lex nr 589882), okresy wykonywania pracy za granicą w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze na podstawie umów o pracę zawartych bezpośrednio z pracodawcami zagranicznymi mogą być uznane za okresy zatrudnienia w rozumieniu art. 32 ust. 1, 2 i 4 ustawy o emeryturach i rentach, pod warunkiem opłacenia składek w Polsce również ubezpieczenia emerytalne i rentowe (art. 6 ust. 1 i 2 tej ustawy w związku z art. 7 pkt 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych), chyba że na podstawie umów o zatrudnieniu lub umów międzynarodowych pracownik został objęty ubezpieczeniem w trybie i na zasadach obowiązujących w państwie zatrudnienia lub określonych w umowach międzynarodowych (np. obowiązkiem podlegania ubezpieczeniu właściwemu dla pracowników pracodawcy zagranicznego w jego siedzibie za granicą lub w innym miejscu prowadzenia przezeń działalności). Stanowi to kontynuację linii orzeczniczej, że okresy zatrudnienia obywateli polskich za granicą wliczane są do okresów ubezpieczenia społecznego w Polsce pod warunkiem opłacenia składki w polskim organie ubezpieczeń społecznych, chyba że ustawa lub ratyfikowana umowa międzynarodowa stanowi inaczej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 sierpnia 2001 r., II UKN 500/2000, OSNP 2003/10, poz. 258), oraz że do okresu pracy w szczególnych warunkach wlicza się okresy wykonywania za granicą u zagranicznych pracodawców prac wymienionych w wykazach stanowiących załączniki do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego, jeżeli są one uznane za okresy składkowe (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 2003 r., II UK 196/2002, OSNP 2004/8, poz. 144).

Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że przepisy wskazane wyżej, uzupełniając się wzajemnie, tworzą spójną regulację i jednoznacznie świadczą o opłaceniu składek na ubezpieczenie społeczne, w tym ubezpieczenie emerytalno - rentowe w spornych okresach.

Sąd podkreślił również, że w aktach emerytalnych ubezpieczonego znajduje się zaświadczenie (...) Sp. z o.o. z dnia 26 marca 2010 r., potwierdzające opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne, zgodnie z obowiązującymi przepisami - w okresach od dnia 9 maja 1990 r. do dnia 9 sierpnia 1990 r., od dnia 20 listopada 1990 r. do dnia 15 czerwca 1991 r., od dnia 23 grudnia 1991 r. do dnia 30 maja 1992 r., od dnia 7 grudnia 1992 r. do dnia 12 lutego 1993 r., od dnia 11 marca 1993 r. do dnia 29 września 1993 r., od dnia 17 listopada 1993 r. do dnia 16 czerwca 1994 r. oraz od dnia 9 września 1994 r. do dnia 4 maja 1995 r. Oznacza to, że wpłacone zostały na konto Zakładu Ubezpieczeń Społecznych składki w celu refundacji świadczeń z ubezpieczenia społecznego za czas

trwania kontraktów, w wysokości określonej obowiązującymi w tym zakresie przepisami. Tym samym, w/w okresy pracy ubezpieczonego u armatora zagranicznego stanowią okresy składkowe, zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 1 lit „d” ustawy o emeryturach i rentach z FUS, stosowanym z mocy przepisu art. 28 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych (art. 117 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS).

W tym stanie rzeczy, biorąc pod uwagę okres pracy w warunkach szczególnych ustalony przez pozwany rentowy oraz okresy uwzględnione przez Sąd, stwierdzić należy, że ubezpieczony posiada wymagany okres pracy 15 lat w warunkach szczególnych. Spełnia również pozostałe przesłanki, niezbędne do uzyskania prawa do emerytury pomostowej, przy czym emeryturę należało przyznać ubezpieczonemu od 1 września 2011 roku, tj. od dnia spełnienia uprawnień - zaliczenie bowiem okresu ubezpieczenia od 1 sierpnia do 31 sierpnia 2011 r. doprowadziło do wykazania przez ubezpieczonego wymaganych 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

Wobec powyższego, Sąd Okręgowy, na mocy art. 477 (14) § 2 k.p.c. i wskazanych wyżej przepisów, w pkt I wyroku, zmienił zaskarżoną decyzję.

Na podstawie art. 477 (14) § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy w pkt II wyroku oddalił odwołanie w zakresie żądania przyznania emerytury pomostowej od dnia złożenia wniosku, bowiem wobec niemożności zaliczenia jako pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia od 22 września 1973 r. do 16 marca 1974 r. w (...) S. na statku m/s T. w charakterze praktykanta maszynowego i spełnienia warunku wykazania 25 lat okresów składkowych dopiero z dniem 1 września 2011 r., nie było możliwości przyznania powyższego prawa za wcześniejszy okres.

Apelację od wyroku wywiódł pozwany organ rentowy, zaskarżając go w części tj. pkt 1, zarzucając naruszenie art. 49 oraz art. 51 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r.

w związku z art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5 -12 cyt. ustawy o emeryturach pomostowych poprzez przyjęcie, że wnioskodawca spełnił wszystkie warunki do przyznania prawa do emerytury pomostowej.

Wskazując na powyższe pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w części tj. pkt 1 i oddalenie odwołania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w części tj. pkt 1 i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji.

W uzasadnieniu apelacji organ rentowy podniósł, że ubezpieczony w spornym okresie nie pozostawał w stosunku pracy, lecz zatrudniony był za pośrednictwem (...) Sp. z o.o. W związku z tym ubezpieczony nie spełnia warunków do nabycia emerytury pomostowej.

W piśmie procesowym z dnia 25 kwietnia 2012 r. ubezpieczony wniósł o oddalenie apelacji ZUS.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego organu rentowego nie zasługuje na uwzględnienie.

Nie zawiera bowiem zarzutów skutkujących koniecznością zmiany bądź uchylenia zaskarżonego wyroku.

Spór w przedmiotowej sprawie koncentrował się na kwestii spełnienia przez M. K., wynikających z treści art. 49 pkt 1-3 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2008 r. Nr 237, poz. 1656 ze zm.), przesłanek ustalenia mu prawa do emerytury pomostowej, a w szczególności przesłanki posiadania na dzień wejścia w życie ustawy o emeryturach pomostowych, tj. na dzień 1 stycznia 2009 r. okresu pracy w szczególnych warunkach wynoszącego co najmniej 15 lat.

We wskazanym powyżej zakresie Sąd Okręgowy przeprowadził stosowne postępowanie dowodowe, a w swych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikające z przepisu

art. 233 k.p.c., nie popełnił też uchybień w zakresie zarówno ustalonych faktów,

jak też ich kwalifikacji prawnej, które mogłyby uzasadnić ingerencję w treść zaskarżonego orzeczenia. W konsekwencji, Sąd odwoławczy oceniając jako kompletne i prawidłowe ustalenia faktyczne oraz rozważania prawne dokonane przez Sąd pierwszej instancji uznał je za własne, co oznacza, że zbędnym jest ich szczegółowe powtarzanie w uzasadnieniu wyroku Sądu odwoławczego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., sygn. I PKN 339/98, OSNAPiUS z 1999 r., z. 24, poz. 776).

W przedmiotowej sprawie organ rentowy uwzględnił wnioskodawcy, przypadające przed dniem 01 stycznia 1999 r., okresy pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych w łącznym wymiarze 14 lat, 11 miesięcy i 26 dni. Dla spełnienia wymogu posiadania co najmniej 15 letniego okresu pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze wnioskodawca musiał zatem wykazać dalsze okresy wykonywania takiej pracy.

W myśl przepisu art. 6 ust 2 pkt 1d ustawy emerytalnej za okresy składkowe uznaje się również przypadające przed dniem 15.11.1991 r. okresy zatrudnienia obywateli polskich za granicą u pracodawców zagranicznych, pod warunkiem, że opłacono za nie składki na ubezpieczenie społeczne w Polsce (zob. wyrok SN z 05.03.2003 r., II UKN 196/02; wyrok SA w Gdańsku z 11.09.2007 r., III AUa 3571/05, Lex 466387).

Stosownie do przepisu § 6 ust 2 uchwały Rady Ministrów nr 123 z dnia 3 września 1984 r. w sprawie zasad podejmowania pracy przez obywateli polskich za granicą u pracodawców zagranicznych (M.P. Nr 23, poz. 157 ze zm.), w brzmieniu obowiązującym od 28 listopada 1985 r., jednostka kierująca obywatela polskiego do pracy za granicą u pracodawcy zagranicznego obowiązana była przekazywać na konto ZUS miesięcznie kwotę w złotych odpowiadającą 28% średniej płacy z roku poprzedniego w gospodarce społecznej, bez uwzględnienia płac w przemyśle wydobywczym, po to, aby zrefundować koszty świadczeń z ubezpieczenia społecznego (§ 6 ust. 2). Zgodnie z przepisem § 6 ust 3 uchwały, jednostka kierująca obowiązana była potwierdzać okresy zatrudnienia za granicą, za które dokonała wpłat na rzecz ZUS – dla celów ubezpieczenia społecznego. Zasady ustalania wysokości i tryb przekazywania przez osobę kierowaną do pracy za granicą wpłat w walucie obcej na rzecz jednostki kierującej oraz sposobu wykorzystania tych wpłat, normowało zarządzenie Ministra Finansów z dnia 27.12.1984 r. (M.P. Nr 30, poz. 208 ze zm.), którego przepisy dotyczyły umów zawartych po wejściu w życie uchwały Rady Ministrów nr 123 (§ 5 ust. 1). Stosownie do przepisu § 4 pkt 3 zarządzenia, jednostka kierująca część kwot pochodzących ze środków wpłaconych przez obywatela pracującego za granicą, była zobowiązana wpłacić na rzecz ZUS z tytułu uprawnień do emerytur i rent.

W okresie od 31 grudnia 1989 r. do 1 grudnia 1991 r. obowiązek odprowadzania składki na ubezpieczenie społeczne na konto ZUS, przez jednostkę kierującą, za każdą osobę skierowaną do pracy za granicą u pracodawcy zagranicznego nakładał przepis art. 29 ustawy z dnia 29 grudnia 1989 r.

o zatrudnieniu (Dz. U. Nr 75, poz. 446), a zgodnie z art. 28 ust. 1 tej ustawy, okres zatrudnienia obywateli polskich za granicą na podstawie umów zawartych z nimi przez te jednostki, jest traktowany jak okres zatrudnienia w Polsce w zakresie uprawnień pracowniczych oraz w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, o ubezpieczeniu społecznym i rodzinnym (..).

Od 1 grudnia 1991 r. okres zatrudnienia obywateli polskich za granicą na podstawie umów zawartych przez upoważnione jednostki kierujące z obywatelami polskimi, kierowanymi przez te jednostki do pracy za granicą u pracodawców zagranicznych, jest traktowany jako okres zatrudnienia w Polsce w zakresie uprawnień pracowniczych oraz w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, o ubezpieczeniu społecznym i rodzinnym oraz świadczeniach pieniężnych z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych,

pod warunkiem opłacania składek na ubezpieczenie społeczne i Fundusz Pracy, chyba że umowy międzynarodowe stanowią inaczej (art. 44 ustawy z dnia 16 października 1991 r. o zatrudnieniu i bezrobociu, Dz.U.1991.106.457).

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny zwraca uwagę, że w aktach organu rentowego znajduje się zaświadczenie o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach wydane przez (...) Agencję (...) (k. 9 akt emerytalnych), w którym powołując się m.in. na pkt 4 działu VIII, wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia z dnia 07 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.) oraz wykaz stanowiący załącznik do zarządzenia nr 24 Ministra – Kierownika Urzędu Gospodarki Morskiej z dnia 15 sierpnia 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu gospodarki morskiej stwierdzono, że M. K., zatrudniony za pośrednictwem tej agencji u armatorów zagranicznych, w następujących okresach - od dnia 9 maja 1990 r. do dnia 9 sierpnia 1990 r., od dnia 20 listopada 1990 r. do dnia 15 czerwca 1991 r., od dnia 23 grudnia 1991 r. do dnia 30 maja 1992 r., od dnia 7 grudnia 1992 r. do dnia 12 lutego 1993 r., od dnia 11 marca 1993 r. do dnia 29 września 1993 r., od dnia 17 listopada 1993 r. do dnia 16 czerwca 1994 r. oraz od dnia 9 września 1994 r. do dnia 4 maja 1995 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę jako członek załóg w/w statków na stanowisko drugiego mechanika, a następnie starszego mechanika. Nadto z zaświadczenia tego wynika, że (...) Agencja (...) uiszczała na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych składki na ubezpieczenie społeczne i wpłaty na fundusz pracy na zasadach i w wysokości określonej obowiązującymi w tym zakresie przepisami.

Podkreślenia wymaga, że zaświadczenie o okresach pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, o którym mowa w art. 51 ustawy o emeryturach pomostowych, nie jest dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 244 § 1 i 2 k.p.c., gdyż podmiot wydający to zaświadczenie nie jest organem państwowym, ani organem wykonującym zadania z zakresu administracji państwowej. Tylko dokumenty wystawione przez te organy stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Natomiast zaświadczenie o okresach pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w postępowaniu sądowym traktować należy, jako dokument prywatny w rozumieniu art. 245 k.p.c., który stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie (por. wyrok SN z dnia 16 czerwca 2009 r., I UK 24/09, LEX nr 518067). Tym samym treść przedmiotowego zaświadczenia podlega weryfikacji zarówno w toku postępowania administracyjnego przed organem rentowym, jak i w toku postępowania sądowego przed sądami ubezpieczeń społecznych.

Bez znaczenia dla oceny prawa wnioskodawcy do emerytury pomostowej pozostaje okoliczność, że (...) spółkę z o.o. w G. nie można uznać za płatnika składek, o którym mowa w art. 2 ustawy pomostowej oraz za podmiot uprawniony do wystawienia zaświadczenia o jakim mowa w art. 51 ustawy o emeryturach pomostowych. Zaświadczenie to służy jednostce organizacyjnej ZUS do ustalenia faktów ubezpieczeniowych – okresów pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze przypadających przed dniem 1 stycznia 2009 r. Takie zaświadczenie stanowi jedynie domniemanie i podstawę do przyjęcia, że okres pracy w nim podany jest okresem pracy w warunkach lub o szczególnym charakterze, przy czym nie stanowi wyłącznej i przesądzającej o powstaniu i realizacji uprawnień do świadczeń podstawy oceny tych praw.

Dla samego zaś uzyskania uprawnienia do emerytury pomostowej istotne znaczenie ma fakt wykazania pracy w warunkach szczególnych a nie to, czy zaświadczenie o pracy w takich warunkach wystawił płatnik składek będący pracodawcą w rozumieniu art.2 ust.2 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz.U. Nr 237, poz.1656 ze zm.) czy też nie. Skoro bezspornym jest fakt, że wnioskodawca w niezaliczonych przez organ rentowy okresach wykonywał prace na statkach żeglugi morskiej a takie prace kwalifikowane są jako prace w warunkach szczególnych w rozumieniu przepisów ustawy (poz. 23 załącznika nr 1), to słusznym było dokonane przez Sąd

Okręgowy ustalenie, że wnioskodawca spełnia warunki do uzyskania prawa do emerytury pomostowej określone w art.49 ustawy.

W rozpoznawanej sprawie organ rentowy poza zakwestionowaniem podmiotu, który wydał zaświadczenie o okresach pracy w szczególnych warunkach przypadających przed dniem 1 stycznia 2009 r. nie zarzucił, że praca wykonywana przez stronę w spornych okresach, nie była pracą w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych.

Sąd Apelacyjny zwraca w tym miejscu uwagę na wewnętrzną niespójność w stanowisku organu rentowego, który z jednej strony kwestionował uznanie okresów zatrudnienia ubezpieczonego za granicą za równorzędne z okresami zatrudnienia w Polsce pod względem możliwości korzystania z uprawnień przewidzianych w przepisach ustawy o emeryturach pomostowych, a z drugiej strony, jak wynika z treści karty przebiegu zatrudnienia (k. 25 akt emerytalnych), zaliczył te okresy do ogólnego stażu pracy jako okresy składkowe.

Ubezpieczony wykonywał w spornych okresach pracę na stanowisku drugiego mechanika, a następnie starszego mechanika, a zatem świadczył pracę w szczególnych warunkach, o której mowa w poz. 23 „Prace na statkach żeglugi morskiej” wykazu prac w szczególnych warunkach, stanowiącego załącznik nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych, a zatem pracę tę uznać należy za pracę w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych. Za te okresy zostały odprowadzone przez jednostkę kierującą w kraju, zgodnie z obowiązującymi wówczas (a powołanymi wyżej) przepisami, składki na zaopatrzenie emerytalne ubezpieczonego, co nie było w toku procesu kwestionowane. Oczywistym jest również, z uwagi na specyfikę pracy na morzu, że skarżący wykonywał ją stale i w ramach pełnego etatu (odizolowane miejsce pracy, a zarazem miejsce pobytu). Ubezpieczony zatem spełnił przesłankę z posiadania na dzień wejścia w życie ustawy 15 letniego stażu pracy w warunkach szczególnych. Po doliczeniu do wymaganego okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze spornych okresów zatrudnienia wnioskodawcy u pracodawców zagranicznych, łączny okres pracy wnioskodawcy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych, na dzień 1 stycznia 2009 r. przekracza bowiem wymagany ustawowo okres 15 lat.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny na mocy art. 385 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.